

שלחו להדפסה

גודל פונט

בארץ

"יציאה מעוני עוברת דרך חיסכון וצבירת נכסים ולא דרך הכנסה"

פרופ' מיכל גרינשטיין-וייס חושבת שלא מספיק לעזור לעניים לסגור את החודש ושכדי לצמצם את הפערים יש לאמץ תוכנית מדורגת של חיסכון לכל ילד

אורי פסובסקי

13:16, 13.12.15

12 תגובות

"תמיכה בהכנסה זה חשוב, וחשוב לעזור לאנשים לסיים את החודש. אבל עבור מרבית משקי הבית, יציאה מעוני עוברת דרך חיסכון וצבירת נכסים ולא דרך תוספת הכנסה. יש הרבה מחקרים שמראים שעניים יכולים לחסוך ולצבור נכסים כשנותנים להם הזדמנויות ותמריצים כמו שמקבלים אנשי המעמד הבינוני והגבוה". כך טוענת פרופ' מיכל גרינשטיין-וייס מאוניברסיטת וושינגטון בסנט לואיס לקראת השתתפותה בכנס "התנהלות פיננסית נכונה בעידן הדיגיטלי" שיקיים מחר "כלכליסט" בשיתוף בנק הפועלים.

[לפרטים ולהרשמה לכנס "התנהלות פיננסית נכונה בעידן הדיגיטלי" - לחץ כאן](#)

בישראל 2015, שבה כמעט חמישית מהמשפחות חיות מתחת לקו העוני, שאלת ההיחלצות ממעגל העוני רלבנטית מתמיד. "יש באנגלית אמרה: 'מחסור בהכנסה אומר שאתה לא יכול להסתדר ביום יום, מחסור בנכסים אומר שאתה לא יכול להתקדם בחיים'. בראיונות עומק עם אנשים שחיים בעוני ניכר שהקושי הגדול ביותר שלהם הוא היעדר תקווה לעתיד טוב עבורם ועבור ילדיהם. לכן צריך לספק תקווה ואפשרויות לפרוץ את מעגל העוני. כלומר שבנוסף לתוכניות המקלות על מצוקה בטווח הקצר מוכרחים גם פתרונות ארוכי טווח. אי אפשר להתייחס רק ללסגור את החודש. זה עוזר וזה הכרחי, אבל זה לא מספיק באמת".

המדינה תפתח תוכנית חיסכון לכל ילד

מאז 2010 היתה גרינשטיין-וייס לאחד הכוחות העיקריים שדחפו את יוזמת חיסכון לכל ילד בישראל, שבחודש שעבר אושרה במסגרת חוק ההסדרים. "זו התרגשות גדולה", אומרת גרינשטיין-וייס, שממהרת להבהיר שהיא כבר ממוקדת בשאלה כיצד ייושם החוק ואיך ניתן לוודא שהוא באמת יסייע באופן מיטבי למי שזקוק לעזרה.

התוכנית קובעת שהמדינה תפתח עבור כל ילד חיסכון שבו יפקדו 50 שקל בחודש. ההורים יוכלו לעשות "מצ'נג" ולהפקיד סכום נוסף מקצבאות הילדים עד לגובה שייקבע שר האוצר ועד תקרה של 140 שקל.

שר האוצר משה כחלון אימץ את התוכנית כפשרה פוליטית סביב העלאת קצבאות הילדים, אבל התוכנית כבר הונחה על שולחן הכנסת בעבר כהצעת חוק של ח"כ יצחק הרצוג, שלגרינשטיין-וייס היה חלק מרכזי בגיבושה.

"זה מה שיפה במדיניות הזו", היא אומרת. "בארה"ב זו מדיניות שגם הרפובליקנים וגם

הדמוקרטים אוהבים ונדיר ששתי המפלגות מסכימות. כולם מאמינים שאנחנו צריכים להשקיע בדור המחר. וכדי לצמצם פערים וליצור חברה טובה יותר צריך להשקיע בחשבונות חיסכון לילדים".

המלצת שהחיסכון יהיה פרוגרסיבי, אבל בחוק שאושר זה לא נכנס.
 "זה חשוב ונפלא שהחוק נותן חיסכון לכולם ומאפשר נקודת זינוק לדור הבא. אבל אם המטרה היא גם צמצום פערים, כדאי שזה יהיה פרוגרסיבי. למשל באמצעות עוד מצ'ינג או פיקדון נוסף לילדים ממשפחות בהכנסה נמוכה. זה קל ליישום, ואכן כך עושים בחלק מהתוכניות בארה"ב".

איך מביאים לכך שגם ההורים יפקידו כסף לתוכנית?
 "אחת ההמלצות שלי היא לעשות קמפיין ציבורי גדול שיביא את נושא החיסכון למודעות. להוסיף לתוכנית הלימודים בבתי הספר ובגני הילדים תכנים הקשורים לגורמי החיסכון, יחד עם התקשורת ובעירוב הקהילה כולה. לעורר מודעות לתוכניות החיסכון האישיות. כך ייווצר מצב שבו למשל כשהילד שלי בן שנה ואני עושה לו מסיבה גדולה, אעודד אנשים להביא צ'קים לחשבון החיסכון ולא רק מתנות רגילות. או כשילד מקבל דמי כיס, המשפחה תעודד אותו להפקיד חלק בחשבון החיסכון שלו, ולהסתכל בהצהרה מהבנק איך החיסכון קצת גדל. כך משיגים גם חינוך פיננסי: הילד מתחיל להבין איך החשבון שלו עובד".

"אחד הדברים שלמדנו מניסיון העבר בתוכניות כאלה", מוסיפה גרינשטיין-וייס, "הוא שהרבה יותר אפקטיבי ללמד תוך כדי עשייה. 'הנה, יש לך חשבון בנק, יש הצהרה בנקאית על שמך. בוא נבין מה היא אומרת'. זה הרבה יותר אפקטיבי מאשר ללמד באופן מופשט".

להגביל את החיסכון לדור או השכלה

מה באשר לשימוש בכספי החיסכון? את חושבת שצריך להגביל אותו לשימושים מסוימים?

"אני מאמינה שכן, בדומה למענקים לחיילים שאפשר להשתמש בהם רק לדברים ספציפיים כמו דיור והשכלה. כי אם השימוש בכספי החיסכון לא יהיה מוגבל, הרבה אנשים עשויים לקחת את הכסף ולנסוע איתו לחו"ל. טיול אחרי צבא הוא דבר נהדר, אבל זו לא המטרה של החוק. לא נצמצם את אי-השוויון בכך שנשלח אנשים לטיול במזרח הרחוק, אלא על ידי דברים כמו רכישת תואר, הכשרה מקצועית, או פתיחת עסק קטן".

למה בעצם המדינה צריכה לתת לאזרחים כסף בצורה הזאת, ולא להוציא אותו על שיפור השירות עבורם?

"המדינה צריכה לעשות את שני הדברים, וישראל כבר עושה הרבה. השכלה אוניברסיטאית, למשל, היא דבר שהממשלה מסבסדת. אני לא חושבת שהיא צריכה להיות חינם. כשאתה משלם אתה לוקח את החינוך יותר ברצינות כי יש לך תחושת בעלות".

החוק עבר. מה האתגר הבא?

"למען האמת יש הרבה עבודה. ואני מרגישה שעדיין מוקדם מדי לעבור לדבר הבא. מאוד חשוב שהיישום של החוק יצליח ויש עוד הרבה פרטים לוגיסטיים ואחרים שחשוב לתכנן. ואני חוששת שאם החוק לא יוטמע נכון, יכול לקרות מה שקרה בבריטניה, שבה התחלק השלטון וביטלו את החוק. כך שצריך לחשוב איך לעשות את זה נכון, לוודא שמדובר בתהליך כוללני שנכנס בכל המערכות ושיישאר גם כשהממשלה מתחלפת".